

Skopuningur í Aberdeen:

Orð og myndir Jan Müller

Bretar eru eina-standandi fólk

Bretland er eitt gott land at búgva í, og fólkid her er einastandandi. Her er so gott at vera, at eg havi ongantíð longest heimaftur sigur tann 72 ára gamli Edward Mittelstein úr Skopun, sum 21 ára gamal fór heimanífrá og stríddist saman við bretum undir krígunum. Tíðindablaðið *Sosíalurín*, sum herfyri var á oljuráðstevnu í Aberdeen nýtti eisini høvi til at støkka inn á gólvið hjá Edward og konuni Margareth.

Edward og konan Margareth

Í Aberdeen býr skopuningurin Edward Mittelstein saman við skotsku konu síni Margareth. Edward er 72 ára gamal. Hóast stutt er til Føroya og tey hoyra útvarpið hvønn dag, so longist hann ikki heimaftur.

Hann kennir seg sum breta. -Her er gott at vera. Fólkid er einastandandi og havi eg alt gott at bera bæði fólk og landi sigur Edward, sum í dag býr í egnari íbúð saman við konuni í útjaðaranum av Aberdeen.

Inni í lítu men hugnaligu stovu teirra eru tó málningar úr Føroyum. So heilt gloymt hevur hann heldur ikki føðilandið. Á veggnum eru eisini fleiri medaljur, sum Edward fekk eftir krígið fyri trúgv

tenastu.

Edward er fryntligur og spakmæltur maður. Tá vit biðja hann greiða frá lívs-søgu síni minnst hann aftur á tíðina undir krígunum, tá hann gjørdi av at siga Føroyum farvæl.

Rýmdi

Edward vaks upp í Skopun saman við fimm syskjum. Í dag eru trý teirra á lívi, ein beiggi og ein systur búgva í Skopun og ein beiggi í Havn.

Longu 14 ára gamal fór hann til skips. Hann var við fleiri skipum og sigldi m.a. fisk til Bretlands, eftir at krígið varð byrjað.

Edward sigur, at tianverri var tað so, at tað var ikki altíð so lætt at fáa tjans við føroyskum skipi. Tá familjuskapur kom upp í var tað ikki ein og hvør, sum slapp við.

-Og so var við mær. Eg slapp ikki við, tí onkur annar var í familju við eigan. Tá kundi eg so velja at verða verandi í Skopun ella fara burtur. Eg tímdi ikki at ganga fyri einki í landi og valdi tí at royna eydnuna aðrastaðni. Hóast kríggj leikaði á var hann so mikið ungur, at her hevði spenningurin og hugurin til arbeiði meira at siga enn ótún.

Saman við øðrum skopuningi gjørdi Edward av at fara til Bretlands. Har fekk Edward fekk tjans við danska skipinum Uranienborg. (sí grein úr bókini "Teir sigldu úti" eftir Niels Juel Arge.)

Seinni fór hann umborð á ein minusveipara, sum varð mannaður við dønum. Hetta var spennandi tíð men so avgjørt eisini vandamikil. Teir høvdu støð í Plymouth.

Møtti konuni

Tað var ein hending umborð á minusveipara í Kanalini, sum kom at avgera víðari lagnuna - framtíðina - hjá Edward.

Undir eini bumbuatsókn í 1944 breyt hann beinið. Brotið varð so meint, at Edward varð sendur við toki til Aberdeen saman við 150 øðrum særðum hermonnum. Tað var á sjúkrahúsinum í býnum, at hann fyrstu ferð hitti konu sína. Hon arbeiðdi tá sum sjúkrasystur.

Tað gjørdist áfast teirra millum og giftust tey longu árið eftir, í 1945.

Eftir krígið fóru tey bæði til Føroya. Hetta skuldi bara vera ein stutt vitjan, men steðgurin gjørdist drúgvur - heilar níggu mánaðir. Edward gjørdist sjúk og sluppu tey bæði tí ongan veg.

Eftir sjúkrareguna gekk leiðin aftur til Aberdeen og har hava tey bæði búleikast síðani. Tey hava tvey børn, Shaila og John, sum bæði búgva í Bretlandi.

Sjúmaður

Ta fyrstu tíðina eftir krígið arbeiðdi Edward sum tulkur fyri ein handil, sum seldi vøru til føroyingar. Men hugurin var til sjógvinn. Edward fór tí aftur sjós og fór ikki í land aftur fyrr enn hann var 64 ára gamal.

Fyrstu tíðina var hann við bretskum trolara eitt nú í Hvítahavinum. Hann var eisini við línuskipum í Íslandi og í Grønlandi.

Seinastu 14 árin á sjónum var Edward við standby skipi í oljuvinnuni.

-Hetta hava verið nøkur góð ár. Eg havi ongantíð angrað, at eg gjørdist breti sigur Edward, sum fekk bretska borgararétt í 1961.

-Eg kenni meg sum breta og havi bert gott at bera fólkinum her.

Edward hevur siglt við monnum úr nógvum londum og hann dylur ikki fyri, at honum altíð hevur dámt best at sigla saman við bretum og dønum.

**Sofus verid
føroyingum góður**

Í dag eru tað bert fáir føroyingar, ið búgva Aberdeen. Ein av teimum føroyingum, sum Edward hevur havt gott samstarv við í Aberdeen, er Sofus Poulsen, føroyski umboðsmaðurin har í mong mong ár.

Edward hevur bert alt gott at bera Sofusi og heldur arbeiði hansara hava havt ómetaliga stóran týdning fyri Føroyar og føroyingar.

Nógv er annars broytt í Aberdeen hesi nærum 50 árin Edward hevur búið har.

Oljan stóran týðning

-Eg minnst, tá tað vóru meira enn 300 trolarar her. Nú eru bert fáir eftir. So kom oljuvinnan, og hon hevur havt stóran týðning fyri okkum sigur hann.

Edward er sera spentur um, hvat fer at henda í Føroyum, nú tosað verður um eina komandi oljuvinnu. Hann heldur ikki, at vit eiga at óttast eina slíka vinnu, hóast vit sjálvandi eiga at duga at fóta ok kum rætt.

-Eg havi bert gott at bera oljuvinnuni her um okkara leiðir. Hon hevur verið við til at halda lív í og menna allan henda partin av Bretlandi.

Sjálvandi hevði tað ávísá óhepna ávirkan, tá so stórt tal av amerikanarum var her í byrjanini, men tað var skjótt, at fólkid her sjálvt tók yvir.

Edward heldur, at støðan í Føroyum í dag er rættiliga meinlík henni í Skotlandi, tá oljan tók seg upp har. Tá var fiskivinnan eisini í afturgongd, og tí varð oljuvinnan sera kærkomin.

-Eg dugi ikki at síggja, at fiskivinnan skal koma fyrri seg aftur í Føroyum í bræði. Tí mugu tit gera okkurt annað, og her kann oljan, um hon er til, vera eitt sera gott ískoyti.

